

DE VORDERING TOT UITSLUITING: EEN
BLIK OP DE GEGRONDE REDENEN EN DE
VERRUIMDE BEVOEGDHEID VAN DE
RECHTER
WP 2025-02

Liselot Vandenberghe

Financial Law Institute

Working Paper Series

WP 2025-02

Liselot Vandenberghe

De vordering tot uitsluiting: een blik op de gegronde redenen en de verruimde bevoegdheid van de rechter

GESCHILLENREGELING – VORDERING TOT UITSLUITING – NV – AANDEELHOUDER-MANAGERS – GEGRONDE REDENEN – SAMENHANGENDE GESCHILLEN – BEËINDIGING MANAGEMENTOVEREENKOMSTEN – OPTIEOVEREENKOMST

De uitsluiting strekt ertoe de geschillen te regelen die de fundamentele belangen of de continuïteit van de vennootschap in gevaar brengen, of meer in het algemeen, de gevallen van ernstige en duurzame onenigheid. Wanneer een aandeelhouder-eiser niet kan aantonen dat het gedrag van de aandeelhouder-verweerders de operationele samenwerking onder druk heeft gezet en wanneer de verweerders bovendien niet konden wegen op het beleid van de vennootschap, laat staan op haar continuïteit of voortbestaan, is de vordering tot uitsluiting ongegrond.

Krachtens het WVV is de voorzitter van de ondernemingsrechtbank bevoegd voor eigendomsbetwistingen die rijzen in het kader van de geschillenregeling, en kan de rechtbank alle samenhangende geschillen beslechten over de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap. De wetgever heeft gewild dat de betwistingen in de marge van het aandeelhouderschap ineens mee kunnen worden beslecht om proceseconomische redenen. Uit de overeenkomsten blijkt dat de partijen de verwerving en het behoud van de aandelen onlosmakelijk verbonden hebben met het voortduren van de managementovereenkomsten. De voorzitter zetelend zoals in kortgeding is om die reden bevoegd om te oordelen over zowel over de vordering van eiseres tot ontbinding van de optieovereenkomst als over de vordering van de managers over hun managementovereenkomsten.

The author welcomes your comments at liselot.vandenberghe@ugent.be.

The entire working paper series can be consulted at www.fli.ugent.be.

De vordering tot uitsluiting: een blik op de gegronde redenen en de verruimde bevoegdheid van de rechter

Situering van het geschil

1. In dit vonnis van 23 september 2020 spreekt de voorzitter van de ondernemingsrechtbank te Antwerpen, afdeling Antwerpen, zich uit over een vordering tot uitsluiting, een vordering tot ontbinding van een optieovereenkomst en een tegenvordering tot herstel van managementovereenkomsten. De eisende partij in de zaak is een holdingvennootschap, die als meerderheidsaandeelhouder 91% van de aandelen bezit in een NV (hierna 'de vennootschap'). De verweerders zijn drie (kleine) aandeelhouders die tevens de functie van manager op zich hebben genomen sinds december 2016 (hierna 'de managers'). Ze verkregen toen elk 3% van de aandelen in de vennootschap.

Quasi gelijktijdig met het sluiten van de managementovereenkomsten, sloten de aandeelhouders onderling een optieovereenkomst en een aandeelhoudersovereenkomst. De optieovereenkomst gaf de drie managers de mogelijkheid om de overige 91% van de aandelen over te nemen van de meerderheidsaandeelhouder en dus de controle over de vennootschap te verwerven. De optieprijs werd afhankelijk gemaakt van de gemiddelde EBITDA over de laatste drie boekjaren. Bovendien werd bepaald dat de optie alleen kon worden uitgeoefend als de managementovereenkomst niet werd beëindigd. Conform de aandeelhoudersovereenkomst kon de vennootschap de managementovereenkomst slechts beëindigen met goedkeuring van ten minste één van de drie managers.

De meerderheidsaandeelhouder voert aan dat, vanaf de sluiting van de bovenvermelde overeenkomsten, de managers een houding aannemen die de continuïteit van de vennootschap in het gedrang brengt en die aanleiding geeft tot een vertrouwensbreuk en een diepgaande onenigheid tussen de aandeelhouders. Dit heeft de vennootschap doen overgaan tot de beëindiging van de managementovereenkomsten om dringende redenen en tot dagvaarding van de managers tot uitsluiting uit de vennootschap. De meerderheidsaandeelhouder vordert tevens de ontbinding van de optieovereenkomst. Bij wijze van tegenvordering vragen de managers het herstel van de volgens hen onregelmatig beëindigde managementovereenkomsten.

2. Deze annotatie licht toe waarom de vordering tot uitsluiting in deze zaak ongegrond is verklaard door de ondernemingsrechtbank. Vervolgens wordt verduidelijkt waarom de vordering tot ontbinding van de optieovereenkomst én de tegenvordering tot herstel van de managementovereenkomsten worden beschouwd als samenhangende geschillen in de zin van artikel 2:62, §3 WVV en dus gezamenlijk met de vordering tot uitsluiting kunnen worden behandeld.

De vordering tot uitsluiting en de vereiste gegronde redenen

3. Het voorliggende vonnis behandelt een vordering tot uitsluiting zoals bedoeld in artikel 2:63, lid 2 WVV. Ten gevolge van het sluiten van de optieovereenkomst en de daarin bepaalde prijsformule, is de meerderheidsaandeelhouder wantrouwig geworden ten aanzien van de managers. Hij argumenteert dat ze niet langer handelen in het belang van de vennootschap om zo de optieprijs te doen dalen. Omdat dit heeft geleid tot een diepgaande onenigheid tussen de partijen, heeft het bestuursorgaan van de vennootschap de managementovereenkomsten beëindigd. De meerderheidsaandeelhouder wil bovendien de drie managers uit de vennootschap sluiten om op die manier de overige 9% van de aandelen terug te verwerven.

4. Wat de NV betreft, kan een vordering tot uitsluiting worden ingesteld door één of meerdere aandeelhouders die gezamenlijk ofwel effecten bezitten die 30% van het totale aantal stemmen vertegenwoordigen, ofwel aandelen bezitten waarvan de nominale of fractiewaarde 30% van het kapitaal vertegenwoordigt.¹ Opdat de vordering door de rechter kan worden toegekend, moeten er gegronde redenen voor de uitsluiting worden aangetoond. De wetbepaling noch de parlementaire voorbereiding definiëren de term ‘gegronde redenen’, waardoor het aan de rechter toekomt om deze open norm in te vullen. Hij oordeelt soeverein over het al dan niet aanwezig zijn van gegronde redenen op basis van het voorgelegde feitenmateriaal.²

5. Over de invulling van de vereiste gegronde redenen bestaat er heel wat rechtspraak. In essentie vereist de vordering tot uitsluiting voldoende ernstige feiten die gerelateerd zijn aan het belang van de vennootschap.³ In tegenstelling tot bij de vordering tot uittreding, draait het bij de vordering tot uitsluiting niet om de bescherming van een individuele aandeelhouder, maar enkel en alleen om het belang en het voortbestaan van de vennootschap.⁴ Het Hof van Cassatie omschreef de invulling van de gegronde redenen als volgt : *“Die gegronde redenen moeten van die aard zijn dat het behouden in de vennootschap van de aandeelhouder wiens uitsluiting wordt gevorderd, de fundamentele belangen of de continuïteit van de onderneming in gevaar brengt”*.⁵

¹ Art. 2:63, lid 2 WVV.

² Cass. 21 maart 2014, *Arr.Cass.* 2014, 848; Cass. 28 november 2011, *RW* 2012-13, 18, noot PARREIN F.; TAS R. en VAN GAVER W., ‘De geschillenregeling: actuele highlights uit een evergreen’, in COLAERT V., GEENS K. en WYCKAERT M. (eds.), *Vennootschaps- en financieel recht, Themis-cahier 89*, die Keure, 2014, 108; CLOTTENS C., COOLS S., DE DIER S., GEENS K., LE PAIGE Y., VAN BAELEN B., VAN EETVELDE J. en WYCKAERT M., ‘Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen en verenigingen (2012-2019)’, *TPR* 2022, 1753; BRAECKMANS H. en HOUBEN R., *Handboek vennootschapsrecht*, Intersentia, 2021, 771.

³ Voorz. Kh. Brussel 16 september 2015, *TBH* 2016, 476, noot AYDOGDU R.; HvB Luik 6 juni 2013, *DAOR* 2013, 415; COOLS S. en TAS R., ‘Rechterlijke maatregelen bij conflicten in vennootschappen’, in GEENS K. (ed.), *Vennootschaps- en financieel recht, Themis 65*, die Keure, 2011, 66; TAS R. en VAN GAVER W., ‘De geschillenregeling: actuele highlights uit een evergreen’, in COLAERT V., GEENS K. en WYCKAERT M. (eds.), *Vennootschaps- en financieel recht, Themis-cahier 89*, die Keure, 2014, 108; AYDOGDU R. en CAPRASSE O., *Les conflits entre actionnaires. Prévention et résolution*, Intersentia, 2010, 292.

⁴ Bij de vordering tot uittreding speelt het vennootschapsbelang wel een rol op de achtergrond. Zie bijvoorbeeld Cass. 19 februari 2009, *Arr.Cass.* 2009, 576; PARREIN, F., ‘De vordering tot uittreding en de gegronde redenen: ‘over het muurtje kijken’ mag!’ (noot onder Cass. 28 november 2011), *RW* 2012-13, 18-21; TAS R. en VAN GAVER W., ‘De geschillenregeling: actuele highlights uit een evergreen’, in COLAERT V., GEENS K. en WYCKAERT M. (eds.), *Vennootschaps- en financieel recht, Themis-cahier 89*, die Keure, 2014, 108; AYDOGDU R. en CAPRASSE O., *Les conflits entre actionnaires. Prévention et résolution*, Intersentia, 2010, 293, nr. 564.

⁵ Cass. 21 maart 2014, *Arr.Cass.* 2014, 848.

6. Het gedrag van de aandeelhouder die men tracht uit te sluiten hoeft niet noodzakelijk foutief of onrechtmatig te zijn opdat er gegronde redenen voor de uitsluiting kunnen bestaan.⁶ De vennootschapsrechtelijke geschillenregeling is dan ook niet gericht op het sanctioneren van een aandeelhouder, maar op het oplossen van de feitelijke impasse die het vennootschapsbelang ondermijnt.⁷ Vandaar dat bewijs van een voldoende ernstige en duurzame onenigheid tussen aandeelhouders voldoende kan zijn om te kwalificeren als gegronde reden.⁸ In dergelijke situaties wordt de voorkeur gegeven aan de aandeelhouder die de meeste zekerheid biedt voor het voortbestaan van de vennootschap.⁹

7. Het is in principe zo dat de gegronde redenen betrekking moeten hebben op verbintenissen voortvloeiend uit de hoedanigheid van aandeelhouder.¹⁰ Wanprestaties begaan in hoedanigheid van bestuurder of, zoals in het voorliggend vonnis, van manager mogen slechts 'naast' het wangedrag als aandeelhouder in aanmerking worden genomen. Lettend op het subsidiaire karakter van de geschillenregeling is dit niet verwonderlijk. Wanneer een bestuurder of een manager het vennootschapsbelang in gevaar brengt, zal het ontslag – en eventueel een aansprakelijkheidsvordering – vaak een adequater en minder ingrijpend rechtsmiddel uitmaken.¹¹

8. De gegronde redenen houden meestal verband met de vennootschap in kwestie, maar het is niet uitgesloten dat feiten die geen (direct) verband houden met de vennootschap in aanmerking worden genomen en aldus de uitsluiting rechtvaardigen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat er een ernstige en duurzame onenigheid is ontstaan tussen aandeelhouders door feiten die zich afspeelden in een andere vennootschap¹² of in het privéleven¹³.

Geringe kans op uitsluiting indien geen potentiële negatieve invloed op het vennootschapsbelang

⁶ PARREIN F., *Uittreding en uitsluiting van aandeelhouders*, Wolters Kluwer, 2023, 89-91; PARREIN F., 'Wederzijdse vorderingen tot uitsluiting: wie biedt de meeste garanties voor het voortbestaan van de vennootschap?', noot onder Cass. 9 september 2019, *TRV-RPS* 2020, 79; COOLS S. en TAS R., 'Rechterlijke maatregelen bij conflicten in vennootschappen', in GEENS K. (ed.), *Vennootschaps- en financieel recht*, Themis 65, die Keure, 2011, 68.

⁷ Verslag over het ontwerp van wet tot wijziging van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, *SENAAT*, 1993-1994, 8 maart 1995, 427; HvB Gent 24 juni 1998, *RW* 1998-99, 1256.

⁸ Cass. 9 september 2019, *TRV-RPS* 2020, 75, noot PARREIN F.

⁹ HvB Luik 6 juni 2013, *DAOR* 2013, 415; PARREIN F., 'Wederzijdse vorderingen tot uitsluiting: wie biedt de meeste garanties voor het voortbestaan van de vennootschap?', noot onder Cass. 9 september 2019, *TRV-RPS* 2020, 80-81; TAS R. en VAN GAVER W., 'De geschillenregeling: actuele highlights uit een evergreen', in COLAERT V., GEENS K. en WYCKAERT M. (eds.), *Vennootschaps- en financieel recht*, Themis-cahier 89, die Keure, 2014, 109.

¹⁰ Cass. 28 november 2011, *RW* 2012-13, 18, noot PARREIN F.; Vz. Kh. Kortrijk, 17 februari 1997, *TRV* 1997, 661.

¹¹ Zie bv. Voorz. Orb. Leuven 9 november 2020, *DAOR* 2023, afl. 3, 151-153; TILLEMANN B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 133-134; K. GEENS, M. WYCKAERT, C. CLOTTENS, F. PARREIN, S. DE DIER, S. COOLS m.m.v. F. JENNE en A. STEENO, 'Overzicht van rechtspraak – vennootschappen (1999-2010)', *TPR* 2012, 529.

¹² Voorz. Kh. Charleroi 11 december 1997, *AJT* 1998-99, 761; TILLEMANN B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 121.

¹³ Zo kan bijvoorbeeld een conflictueuze echtscheiding hebben geleid tot een ernstige toerekenbare tekortkoming in hoofde van een ex-echtgenoot waardoor diens uitsluiting als aandeelhouder kan worden bekomen. Zie bv. Orb. Antwerpen (afd. Antwerpen) 17 juni 2021, nr. A/20/00946, onuitg. Dit vonnis wordt kort besproken in TILLEMANN B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 138.

9. Volgens de voorzitter van de ondernemingsrechtbank blijkt uit de verschillende argumenten van de meerderheidsaandeelhouder op geen enkele manier dat de managers aan de basis liggen van een verstoring van de operationele samenwerking, noch dat ze op een of andere manier het voortbestaan van de vennootschap in gevaar (konden) brengen. De rechter stelt onder meer dat, omwille van het feit dat de managers niet zetelen in de raad van bestuur en samen slechts 9% van de aandelen in de vennootschap bezitten, ze helemaal niet in staat zijn om een wezenlijke invloed uit te oefenen op het beleid van de vennootschap, laat staan op haar continuïteit. In een dergelijke situatie zal de uitsluiting niet snel gegrond worden geacht. Door de beperkte invloed konden de moeilijkheden tussen de managers en de meerderheidsaandeelhouder immers geen grote weerslag hebben op het vennootschapsbelang. Die vaststelling was, naast het feit dat de meerderheidsaandeelhouder überhaupt niet kon bewijzen dat de verweerders fouten hadden begaan in het management van de vennootschap of hun plichten als aandeelhouders hadden geschonden, een van de hoofdargumenten om de vordering af te wijzen.

10. Het loutere feit dat er in een vennootschap “zure oprispingen” zijn tussen aandeelhouders met tegengestelde belangen, volstaat niet voor de uitsluiting. In deze zaak werden de spanningen tussen de meerderheidsaandeelhouder en de drie managers veroorzaakt door de verschillende overeenkomsten en in het bijzonder door de definitie van de optieprijs. De partijen creëerden gezamenlijk de mogelijkheid voor de drie managers om de resterende aandelen in de vennootschap over te nemen tegen een optieprijs afhankelijk van de gemiddelde EBITDA over de laatste drie boekjaren. Op die manier gaf de optieregeling een negatieve prikkel aan de managers met betrekking tot het beleid van de vennootschap: hoe minder succesvol de vennootschap, hoe lager de prijs van de aandelen. Omwille van die negatieve prikkel was het zeker niet onredelijk van de meerderheidsaandeelhouder om strenger toe te kijken op het gedrag van de managers. Echter als er geen concreet bewijs van wangedrag is, noch van een bedreiging van de goede werking van de vennootschap, kan moeilijk een gegronde reden voor de uitsluiting worden aangenomen.

Dit vonnis benadrukt het belang van een (potentiële) bedreiging van het vennootschapsbelang door de aandeelhouder(s) waarvan men de uitsluiting vraagt. Het loutere feit dat er spanningen heersen binnen een vennootschap volstaat niet. Wanneer de aandeelhouders waarvan men de uitsluiting vordert überhaupt niet in staat zijn om een wezenlijke invloed uit te oefenen binnen of op de vennootschap, wordt het weinig waarschijnlijk dat de vordering tot uitsluiting kan worden toegewezen. In dergelijke situaties moet er worden gezocht naar een minder ingrijpende oplossing voor het gerezen geschil.¹⁴

De bevoegdheid van de voorzitter van de ondernemingsrechtbank

11. Het vonnis van de ondernemingsrechtbank behandelt niet alleen de vordering tot uitsluiting *an sich*, maar ook enkele daarmee samenhangende geschillen. Zo buigt de rechter

¹⁴ Om een idee te krijgen van de verschillende conventionele technieken die men kan toepassen bij een gerezen geschil, zie CALLENS P. en VLIETINCK P., ‘Conventionele technieken van geschillenbeslechting. Enkele inleidende beschouwingen’, in *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 215-258.

zich tevens over de beëindiging van de managementovereenkomsten door de vennootschap en de vordering tot ontbinding van de optieovereenkomst. Dit doet de vraag rijzen of de rechter in kwestie effectief bevoegd is om over al deze geschillen te oordelen.

12. In overeenstemming met artikel 2:62 WVV is de voorzitter van de ondernemingsrechtbank bevoegd om uitspraak te doen over de geschillenregeling, zitting houdend zoals in kortgeding.¹⁵ Omwille van proceseconomische overwegingen mag de voorzitter sinds de invoering van het WVV ook bepaalde geschillen die verband houden met de vordering tot uitsluiting of uittreding bij de uitspraak betrekken.¹⁶ Zo kan hij overeenkomstig artikel 2:62, §2 WVV geschillen over het eigendomsrecht op de effecten oplossen in zoverre dit noodzakelijk is voor de beoordeling van de ontvankelijkheid van de vordering tot uitsluiting of uittreding.¹⁷ Daarnaast kan hij, volgens de parlementaire voorbereidingen bij het WVV, op grond van artikel 2:62, §3 WVV samenhangende geschillen die verband houden met de beëindiging van het aandeelhouderschap¹⁸ in hetzelfde vonnis of arrest beslechten.¹⁹ In principe moet deze bevoegdheidsuitbreiding restrictief worden geïnterpreteerd, daar het om een uitzondering op de algemene bevoegdheidsregels gaat.²⁰

13. Wat de bevoegdheid voor samenhangende geschillen uit art. 2:62, §3 WVV betreft, moet aan twee voorwaarden worden voldaan. Ten eerste moet er sprake zijn van samenhang in de zin van artikel 30 van het Gerechtelijk Wetboek. Volgens dit wetsartikel zijn geschillen samenhangend wanneer ze onderling zo nauw verbonden zijn dat het wenselijk is ze samen te behandelen en te berechten om onverenigbare oplossingen te vermijden. De feitenrechter oordeelt soeverein over het bestaan van samenhang tussen meerdere vorderingen.²¹ In de praktijk wordt dit begrip sterk uiteenlopend geïnterpreteerd, van zeer ruim tot zeer restrictief.²² Niettemin pleiten academici zoals Taelman ervoor om samenhang te interpreteren vanuit zijn procesrechtelijke betekenis, waarbij de proceseconomie centraal staat.²³

¹⁵ De procedure zoals in kortgeding laat de rechter toe om over de grond van de zaak te oordelen, maar in overeenstemming met de snelle procedure van het kort geding. Dit is een van de verklaringen voor het grote succes van de geschillenregeling. CLOTTENS C., COOLS S., DE DIER S., GEENS K., LE PAIGE Y., VAN BAELEN B., VAN EETVELDE J. en WYKAERT M., 'Overzicht van rechtspraak. Vennootschappen en verenigingen (2012-2019)', *TPR* 2022, 1753; BRAECKMANS H. en HOUBEN R., *Handboek vennootschapsrecht*, Intersentia, 2021, 776.

¹⁶ MvT, wetsontwerp tot invoering van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en houdende diverse bepalingen, KAMER, 2017-2018, 4 juni 2018, nr. 54-3119/001, 76.

¹⁷ Art. 2:62, §2 WVV.

¹⁸ Art. 2:62, §3 WVV. Zie ook MvT, wetsontwerp tot invoering van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en houdende diverse bepalingen, KAMER, 2017-2018, 4 juni 2018, nr. 54-3119/001, 76.

¹⁹ De rechter is hier echter niet toe verplicht. Het is een mogelijkheid waarin de wet voorziet. PARREIN F., *Uittreding en uitsluiting van aandeelhouders*, Wolters Kluwer, 2023, 108.

²⁰ Voorz. Orb. Gent (afd. Dendermonde) 3 maart 2021, *DAOR* 2023, afl. 3, 139-141; Voorz. Orb. Antwerpen (afd. Antwerpen) 8 april 2020, *DAOR* 2023, afl. 3, 90-93; TILLEMANS B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 224-225.

²¹ Cass. 4 september 1987, *Arr.Cass.* 1987-88, 4; Cass. 15 mei 1981, *Arr.Cass.* 1980-81, 1073; CARPENTIER H., 'Art. 2:60-2:69 WVV' in *Vennootschappen en verenigingen. Artikelsgewijze commentaar*, Wolters Kluwer, losbl., afl. 54, 35.

²² Voor een uitgebreide bespreking van het begrip 'samenhang' en de rechtspraak omtrent samenhangende vorderingen tot en met 2013, zie DUPON F. en RUTTEN S., 'De bevoegdheid (2001-2013)', *TPR* 2014, 2119-2135.

²³ Taelman P., 'Cumulatie van vorderingen – collectieve dagvaarding' in X. *Het proces in meervoud*, Bruylant, 1997, 17.

Ten tweede moet het samenhangende geschil verband houden met hetzij de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap (of met haar verbonden vennootschappen of personen)²⁴, hetzij niet-concurrentiebedingen. Wat geschillen over de financiële betrekkingen betreft, bevat artikel 2:62, §3 WVV een niet-limitatieve opsomming: onder andere geschillen omtrent leningen, rekeningen-courant en zekerheden kunnen, indien samenhangend, onder deze bevoegdheidsbepaling vallen.²⁵ Naast deze expliciet opgesomde materies, kan ook worden gedacht aan geschillen omtrent vergoedingen op grond van de beëindiging van een mandaat of een overeenkomst die nauw verbonden is met het aandeelhouderschap.²⁶ Alleen aansprakelijkheidsvorderingen zijn uitdrukkelijk uitgesloten van deze bevoegdheidsuitbreiding.²⁷ Zo heeft de Gentse ondernemingsrechtbank, afdeling Dendermonde, geoordeeld dat een vordering tot schadevergoeding wegens “slecht bestuur” niet kan worden beschouwd als een geschil samenhangend met een vordering tot uittreding, omdat ze raakt aan de bestuurdersaansprakelijkheid.²⁸ Ook werd reeds bevestigd dat een vordering tot afgifte van een domeinnaam of tot teruggave van materiaal geen financieel geschil uitmaakt waarover de voorzitter zich kan uitspreken.²⁹

14. Aangezien de rechter mag beslissen over samenhangende geschillen omtrent de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap, argumenteert men in de rechtsleer dat ‘samenhang’ in de context van de geschillenregeling toch eerder ruim dan restrictief moet worden geïnterpreteerd. Het is namelijk moeilijk in te zien hoe bijvoorbeeld een beslissing over de terugbetaling van een lening door een aandeelhouder onverenigbaar kan zijn met de vordering tot uitsluiting of uittreding.³⁰ Bijgevolg wijkt de interpretatie van ‘samenhang’ hier lichtelijk af van de normale interpretatie van het samenhang-begrip uit het Gerechtelijk Wetboek, nu het vermijden van onverenigbare oplossingen toch geen strikte vereiste blijkt te zijn.

De vorderingen omtrent de optie- en managementovereenkomsten als samenhangende geschillen

²⁴ Het gaat hier om verbonden vennootschappen of personen zoals bedoeld in art. 1:20 WVV.

²⁵ MvT, wetsontwerp tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen, KAMER, 2017-2018, 4 juni 2018, nr. 54-3119/001, 76-77; BREACKMANS H. en HOUBEN R., ‘Het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV) (deel 1)’, *RW* 2019-20, 537; HOUBEN R., ‘Uittreding en uitsluiting’, *TBH* 2018, 1141, nr. 2; CARPENTIER H., ‘Art. 2:60-2:69 WVV’ in, *Vennootschappen en verenigingen. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Wolters Kluwer, losbl., afl. 54, 35.

²⁶ TAS R., ‘De geschillenregeling 2.0: naar een efficiëntere en billijkere oplossing voor een aandeelhoudersgeschil in al zijn aspecten’ in DE WULF H. en WYCKAERT M. (eds.), *Het WVV doorgelicht*, Intersentia, 2021, 463.

²⁷ MvT, wetsontwerp tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen, KAMER, 2017-2018, 4 juni 2018, nr. 54-3119/001, 77; CARPENTIER H., ‘Art. 2:60-2:69 WVV’ in *Vennootschappen en verenigingen. Artikelsgewijze commentaar*, Wolters Kluwer, losbl., afl. 54, 36; CALUWAERTS M. en KILESTE P., ‘Entreprises familiales: règlement des conflits’, *RPP* 2020, 150; HOUBEN R., ‘Uitsluiting en uittreding’, *TBH* 2018, 1142.

²⁸ Voorz. Orb. Gent (afd. Dendermonde) 16 maart 2020, nr. A/19/01992, onuitg. Zie de korte bespreking van dit vonnis in TILLEMANS B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 227.

²⁹ Voorz. Orb. Gent (afd. Dendermonde) 3 maart 2021, *DAOR* 2023, afl. 3, 139-141.

³⁰ TAS R., ‘De geschillenregeling 2.0: naar een efficiëntere en billijkere oplossing voor een aandeelhoudersgeschil in al zijn aspecten’ in DE WULF H. en WYCKAERT M. (eds.), *Het WVV doorgelicht*, Intersentia, 2021, 462-463.

15. In de voorliggende zaak is de rechter van oordeel dat zowel de vordering tot ontbinding van de optieovereenkomst, als de door de managers ingestelde tegenvordering in verband met de beëindiging van de managementovereenkomsten tot zijn bevoegdheid behoren. Op basis van de parlementaire voorbereidingen bij het WVV bevestigt hij dat betwistingen in de marge van het aandeelhouderschap ineens mee beslecht kunnen worden om proceseconomische redenen. Meer concreet baseert hij zijn uitgebreide bevoegdheid op de wisselwerking tussen de optieovereenkomst en de managementovereenkomsten. Daarbij wijst hij op het feit dat de verwerving en het behoud van de aandelen onlosmakelijk werden verbonden met het voortduren van de managementovereenkomsten.

16. Bijzonder aan het voorliggende vonnis is dat de rechter niet uitdrukkelijk verduidelijkt of zijn uitgebreide bevoegdheid voortvloeit uit de *tweede paragraaf* van artikel 2:62 WVV, dan wel uit de *derde paragraaf* van datzelfde artikel. Via de optie- en managementovereenkomsten hebben de managers de mogelijkheid gekregen om in de toekomst bijkomende aandelen te verkrijgen. Bijgevolg kan worden geargumenteed dat de vorderingen omtrent deze overeenkomsten verband houden met zowel de eigendomsrechten op effecten, als de financiële betrekkingen tussen de aandeelhouders en de vennootschap. Niettemin doen de verschillende twistpunten en de opbouw van het vonnis uitschijnen dat de rechter zijn bevoegdheid met betrekking tot de optieovereenkomst en de managementovereenkomsten baseert op artikel 2:62, §3 WVV. Immers, overeenkomstig de letterlijke bewoording van artikel 2:62, §2 WVV kunnen geschillen omtrent een deel of het geheel van de eigendomsrechten op effecten slechts door de voorzitter van de ondernemingsrechtbank worden beslecht *in zoverre dat noodzakelijk is voor de ontvankelijkheid van de rechtsvordering tot uitsluiting of uittreding*. Uit het vonnis blijkt echter dat de rechter zonder meer in staat was om te oordelen over de gegrondheid van de vordering tot uitsluiting en voorafgaand geen enkele eigendomsbetwisting heeft moeten oplossen. Om die reden lijkt de rechter in dit vonnis te hebben vastgesteld dat de geschillen omtrent de optieovereenkomst en de managementovereenkomsten kwalificeren als samenhangende geschillen omtrent de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap.

17. Vermits de optieovereenkomst betrekking heeft op de verkrijging van aandelen in de vennootschap, is er sprake van samenhang met de vordering tot uitsluiting. Om te voorkomen dat de bedongen optie nog kan worden gelicht in het geval dat de vordering tot uitsluiting gegrond wordt verklaard en de managers de vennootschap moeten verlaten, is het vanuit een proceseconomisch oogpunt wenselijk dat de voorzitter deze vordering ineens mee beslecht. Bovendien raakt de optieovereenkomst aan de financiële betrekkingen tussen de aandeelhouders onderling en, belangrijker, tussen de aandeelhouders en de vennootschap.³¹

³¹ Volgens bepaalde rechtspraak kunnen geschillen die uitsluitend de financiële betrekkingen tussen de aandeelhouders onderling betreffen niet worden beschouwd als samenhangend met een vordering tot uitsluiting of uittreding. In die zin werd geoordeeld door de voorzitter van de ondernemingsrechtbank te Gent in een vonnis van 18 augustus 2021. Een ruimere interpretatie van artikel 2:62, lid 3 WVV waaruit volgt dat financiële geschillen die zich uitsluitend voordoen tussen aandeelhouders wél samenhangend zijn, komt echter ook voor. Zie: Voorz. Orb. Gent (afd. Gent) 18 augustus 2021, nr. A/21/00159, onuitg. Vergelijk met: Voorz. Orb. Gent (afd. Brugge) 6 april 2021, nr. A/20/01379, onuitg; TILLEMANS B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 228.

Ook dit is het gevolg van het feit dat de optieovereenkomst is gericht op de verkrijging van aandelen.

18. Wat iets minder voor de hand liggend is, is dat ook de tegenvordering tot herstel van de managementovereenkomsten door de rechter wordt beschouwd als een samenhangend geschil omtrent de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap.³² Het gaat hier nochtans niet om een of andere vergoeding in het kader van de beëindiging van de managementovereenkomsten, maar om de beëindiging zelf. Normaal gezien staat een dergelijk geschil los van het aandeelhouderschap in de vennootschap en dus van de vordering tot uitsluiting. Hier is het echter zo dat, bij beëindiging van de managementovereenkomsten, de tussen de meerderheidsaandeelhouder en de managers bedongen aandelenoptie niet langer kan worden uitgeoefend. Het voortbestaan van de managementovereenkomsten vormt met andere woorden een bestaansvoorwaarde van de optieovereenkomst. Bijgevolg vloeit de samenhang tussen deze tegenvordering en de vordering tot uitsluiting voort uit de samenhang tussen de optieovereenkomst en de vordering tot uitsluiting. Dit betekent eveneens dat de tegenvordering (onrechtstreeks) verband houdt met de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap, waardoor de voorzitter op basis van artikel 2:62, §3 WVV bevoegd is. Dergelijke redenering staft de uitgebreide bevoegdheid van de rechter in deze zaak, maar demonstreert weliswaar een erg ruime interpretatie van samenhangende geschillen in het kader van de geschillenregeling.

19. Ter afsluiting van deze annotatie kan er nog een kleine kritische kanttekening worden geplaatst bij het voorliggende vonnis van de ondernemingsrechtbank te Antwerpen. Zoals eerder vermeld stellen de parlementaire voorbereidingen bij het WVV dat de voorzitter van de ondernemingsrechtbank op basis van artikel 2:62, §3 WVV een aantal geschillen kan beslechten die verband houden met de *beëindiging* van het aandeelhouderschap.³³ Aangezien in deze zaak het aandeelhouderschap van de verweerders echter niet werd beëindigd daar de vordering tot uitsluiting werd afgewezen, rijst de vraag of de uitgebreide bevoegdheid van de rechter hier in overeenstemming is met de bedoeling van de wetgever. Het lijkt erop dat pragmatisme in deze zaak de doorslag heeft gegeven.

Conclusie

20. De voorzitter van de ondernemingsrechtbank heeft besloten dat de vordering tot uitsluiting in deze zaak geen soelaas biedt. De tussen de aandeelhouders heersende spanningen zorgen minstens voor een minder aangename samenwerking, maar het vennootschapsbelang werd als dusdanig niet aangetast. Het is dan ook zo dat de managers, ten gevolge van hun beperkte aandeelhouderschap en zonder plaats in de raad van bestuur, geen wezenlijke invloed kunnen uitoefenen op het reilen en zeilen van de vennootschap en al

³² Normaliter behoort een vordering omtrent het ontslag van een bestuurder of zaakvoerder niet tot de verruimde bevoegdheid van de voorzitter van de ondernemingsrechtbank in het kader van de geschillenregeling. Zie bv. Voorz. Orb. Antwerpen (afd. Antwerpen) 14 juli 2020, nr. A/20/00948, onuitg.; TILLEMANS B. en VAN DE PUTTE W., *Handboek geschillenregeling in vennootschappen*, Intersentia, 2023, 227.

³³ MvT, wetsontwerp tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen, KAMER, 2017-2018, 4 juni 2018, nr. 54-3119/001, 76.

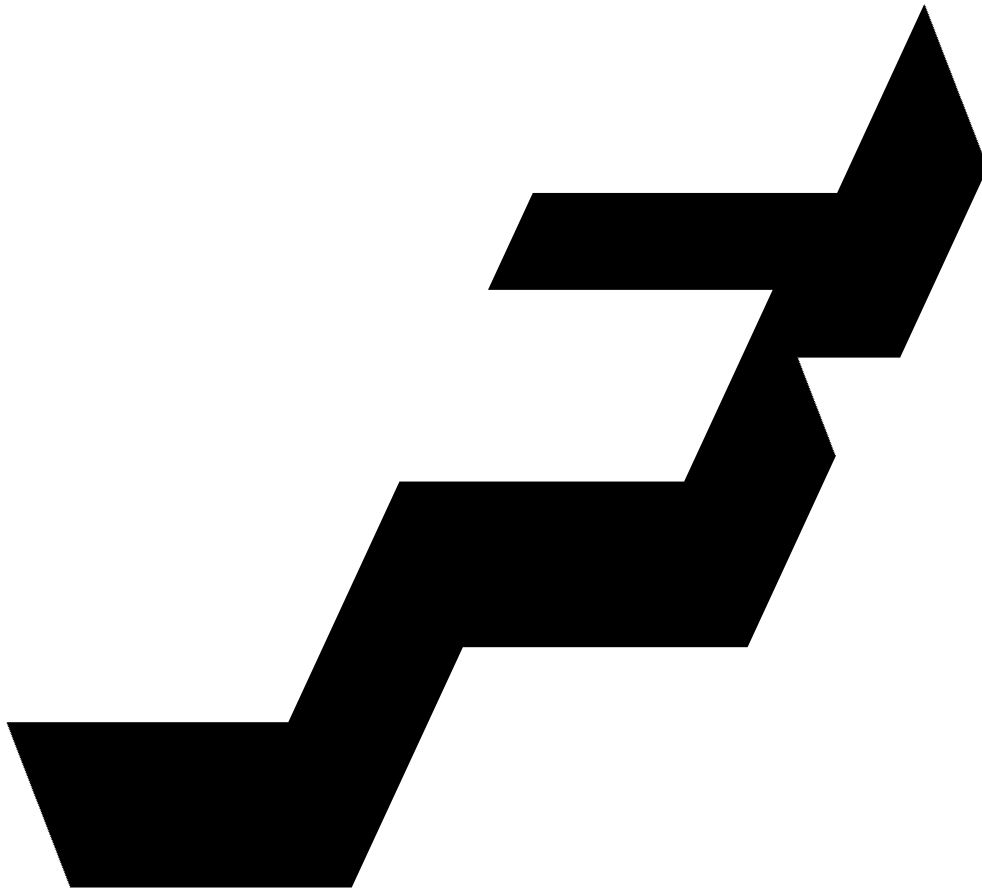

zeker niet op haar continuïteit. Deze bevinding, in combinatie met het feit dat er geen wangedrag vanwege de managers werd aangetoond, liet de rechter geen andere keuze dan te beslissen dat de vordering tot uitsluiting hier geen gepaste oplossing vormt.

Verder heeft de rechter de vordering van de meerderheidsaandeelhouder tot ontbinding van de optieovereenkomst afgewezen en heeft hij voor recht gezegd dat de beëindigingen van de managementovereenkomsten onregelmatig zijn. De rechter achtte zich bevoegd om te oordelen over deze twee bijkomende geschillen, vermoedelijk op basis van een ruime interpretatie van artikel 2:62, §3 WVV. Uit het samenspel tussen de verschillende overeenkomsten bleek namelijk dat de verwerving en het behoud van de aandelen via de optie onlosmakelijk waren verbonden met het voortbestaan van de managementovereenkomsten. Om die reden zijn beide geschillen samenhangend met de vordering tot uitsluiting en houden ze bovendien verband met de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap.

Liselot Vandenberghe³⁴

³⁴ VBO Business Compliance Chair en doctoranda aan de UGent (Financial Law Institute) en ULiège.

The **Financial Law Institute** is a research and teaching unit in the Faculty of Law and Criminology of Ghent University, Belgium. The research activities undertaken within the Institute focus on various issues of company and financial law, including private and public law of banking, capital markets regulation, company law and corporate governance.

The **Working Paper Series**, launched in 1999, aims at promoting the dissemination of the research output of the Financial Law Institute's researchers to the broader academic community. The use and further distribution of the Working Papers is allowed for scientific purposes only. The working papers are provisional.